Article VII — "Helsinki Accord" 1975.

"The participating states **will respect human rights** and **fundamental freedoms**, including the freedom of thought, conscience, religion or belief, **for all** without distinction as to race, language or religion."

(Signed 35 States: . . . Yugoslavia.)

slovenska
DRŽAVA
FOR A FREE SLOVENIA

Article VII — "Helsinki Accord" 1975.

"The participating States on whose territory **national minorities** exist **will respect** the **right** of persons belonging to such minorities **to equality before the law**, will afford them the full opportunity for actual enjoyment of **human rights** and **fundamental freedoms** and will, in this manner, **protect their legimate interests** in this sphere."

(Signed 35 States: Austrija, . . .)

LETNIK XXVIII. — VOLUME XXVIII. Avgust 1977 Published monthly by: Slovenian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave., Toronto, Ont., Canada Številka 8. — Number 8.

ANTHOLOGY OF SLOVENIAN AMERICAN LITERATURE with sixty reproductions of Slovenian ethnic art, edited by Giles Edward Gobetz and Adele Donchenko. Willoughby Hills, Ohio: Slovenski Ameriski Institut — 1977. Cena $7.— (Slovenian Research Center of America, Inc., 29227 Eddy Rd., Willoughby Hills, Ohio, 44092, USA).

V založbi Slovenskega Ameriškega Inštituta je izšla nova knjiga — Antologija slovensko-ameriškega slovstva. Knjigo sta pripravila dr. Edi Gobec s pomočjo prof. Ad. Donchenko, ki je prevzela odgovornost predvsem za jezikovno uglajenost knjige. Poleg izbranih del, ki so organizirana v štirih poglavjih (Nevidni most; Daj nam danes naš vsakdajni kruh; Ljudje vseh vrst; Razklane duše) so nekatera, ki so bila pisana in objavljena v angleščini, druga pa so bila pisana in objavljena v slovenščini in so podana tukaj v angleškem prevodu, ki so ga preskrbeli razni sotrudniki. Peto poglavje "Slovensko ameriško slovstvo" je napisal prof. Gobec. V njem podaje nekoliko ozadja o posebni vlogi, ki so jo igrali literatje v slovenski zgodovini, nato pa pregled slovstvenega delovanja literatov — Slovencev, ki so ali prišli sami iz Slovenije ali pa so potomci slovenskih priseljencev. Delo zaključujejo življenski podatki piscev ter prevajalcev. V celotnem delu so razdeljene fotografije umetniških del umetnikov slovenskega rodu, ki, ali v kolikor, so delovali v Ameriki. Ker vključuje knjiga tako literarne prispevke kot tudi umetniška dela oseb, ki žive v Kanadi, je treba razumeti naslov "ameriški" kot "severnoameriški", kar včljučuje tudi Kanado, ne pa v ožjem pomenu, v katerem se Amerika enači z ZDA.

Slovenci smo zaradi svojega relativno majhnega števila in še bolj zaradi pomanjkanja politično samostojne enote bolj malo znani v širnem svetu, v veliki meri pa celo sami ne vemo dovolj, koliko smo prispevali svetovni kulturi (v širšem pomenu besede) ne samo v okviru svoje narodne kulture, marveč tudi v prispevkih drugim kulturam, v katerih so ustvarjali naši člani ali njih potomci, ko so se nekateri začasno, toda večina za stalno vključili vanje. Ta knjiga bo tako izpolnila dvoje nalog: ker je pisana v angleščini, bo opozorila na slovensko dejstvo v svetu svetovno javnost, obenem pa bo opozorila Slovence same na ustvarjalno moč slovenskega človeka. S tem bo prispevala veliko k izboljšanju lastnega obraza in ponosa med Slovenci vseh rodov, ki žive izven strnjenega narodnega prostora, kar je pogoj za ohranitev slovenske individualnosti med drugimi kulturami. To naj bi bilo v bodoče toliko lažje, ker je zadnje čase sledila tudi družba v Združenih državah kanadskemu zgledu, da namreč ne gledajo več na množico kultur v državi kot na nekaj, kar razdira državno edinost, marveč kot na pozitivno vrednoto, ki omogoča še večji razmah in plodovitost države kot pa doslej propagirana politika "topečega kotla', ki pa je bila dejansko politika angliziranja. To nalogo pa bo knjiga mogla izpolniti le, če se bomo Slovenci potrudili, da bo prišla v roke tako vodilnih osebnosti kot tudi šolskih in javnih knjižnic.

— dreš

DRAGA 1977

prejeli smo program za vsakoletni simpozij v Dragi.

Petek 2. sept. 1977 tiskovna konferenca, kjer bodo predstavljeni letonji predavatelji. Po konferenci kosilo in družabnost, vse v dvorani Društva Slovenskih izobražencev, Trst, Donizetti ulica 3.

Sobota 3. september ob 17 uri v Parku Finžgarjevega doma, Opčine, Narodna ulica štev 90.

SLOVESNA OTVORITEV in potem prvo predavanje SLOVENSKA MISEL VZPLUJ . . . vsebina, — pogled nazaj v veličino primorske odporniške tradicije, 40 let smrti mučenika L. Bratuža in pogled naprej v snovanje slovenska bodočnosti.

Nedelja 4. septembra: Služba božja na prostem z duhovno mislijo: Dr. Lojze Ambrožič, pomožni škof v Torontu, Kanada.

Ob 10 uri predavanje LUČI IN SENCE V POKONCILSKI PRENOVI.

Ob 16 uri predavanje MED SRHOM KAPITALA IN ŽAROM EVANGELIJA.

Po predavanjih debata, kosilo odnosno večerja, družabnost. Kot znano so na ta edinstveni sestanek vabljeni vsi Slovenci tako iz domovine, zamejstva in izseljenstva. Na žalost predavatelji niso navedeni, da se na ta način prizadeti izognejo eventuelnim težavam.

POROČEVALEC

EDVARD KOCBEK — REHABILITIRAN?

Pri Cankarjevi založbi v Ljubljani sta izšli dve knjigi Kocbekovih "Zbranih pesmi". Ob tej priliki je založba priredila tiskovno konferenco na kateri je Kocbek dejal: "Dolgo časa že sem si želel zbrati in natisniti vse svoje pesmi v eni ali dveh knjigah. Zdaj se je to zgodilo, in ko sem danes zjutraj dobil knjigi iz tiskarne, sem ju poljubil iz zanosa".

Zanimavo je da so Kocbekove Zbrane pesmi izšle tik pred beograjsko konferenco o uresničevanju Helsinških sporazumov, med katerimi je tudi določba o neoviranem širjenju idej in misli in določbe o človekovih pravicah, zaradi katerih je še danes v zaporu eden nekdanjih Kocbekovih sodelavcev sodnik Franc Miklavčič.

SLOVO VELIKE SLOVENSKE UMETNICE

V Ljubljani je 19. julija umrla ena največjih gledaliških igralk Mihaela Šaričeva. Dočakala je visoko starost 86 let. Sterejši rodovi se je spominjajo po nepozabnih dramskih kreacijah v dveh desetletjih pred drugo svetove vojno. Mlajši pa kot pedagoginjo na Akademiji za gledališko umetnost. — Po rodu Hrvatica je dobila gledališko izobrazbo na Dunaju in se priključila nastajajočemu Slovenskemu narodnemu gledališču v prvi sezoni 1918-19. Vrhunske dosežke gledališkega ustvarjanja je dosegla pod režiserjem Cirilom Debevcem, ko je ustvarila vrsto nepozabnih klasičnih vlog. Odlikovala jo je tudi posebno plemenita osebnost in značaj. Kot Prešernova nagrajenka se je Šaričeva uvrstila med prvake Drame Slovenskega narodnega gledališča.

• Naš rojak, dr. Tone Štukel, ki je direktor oddelka za statistiko pri federalni agenciji za stanovanjstvo (CMHC) v Ottawi, je bil v začetku junija v Ženevi kot delegat Kanade na enotedenskem zasedanju komiteta Zedinjenih Narodov za stanovanjstvo, gradbo in načrtovanje. Dr. Štukel je bil izvoljen za predsednika zasedanja, ki so se ga udeleževali delegati 32 držav. Namen zasedanja je bil, najti poti za poenotenje statistike. V marcu je dr. Štukel zastopal Kanado na sestanku OECD (Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj) v Parizu. Tam so razpravljali o razvoju socialn indikatorjev v deželah zapadne Evrope in Severne Amerike.

TITOVA DEDISČINA IN BODOČNOST JUGOSLAVIJE

Profesor političnih ved vseušilišča Michigan (Ann Arbor) William Zimmerman je napisal za revijo Problems of Communism (maj-junij 1977) članek z naslovom: The Tito Legacy and Yugoslavia's Future (str. 33-49). Prof. Zimmerman skuša analizirati z znanstvenimi metodami političnih ved možnosti in verjetnosti nadaljnega razvoja politike Titovih naslednikov, kako bodo skušali ohranili neopredeljenost Jugoslavije med obema blokoma.

Autor skuša rekonstruirati Titovo pot do neopredeljenosti okrog temeljnih vprašanj: — Kako organizirati državo politično? 2. Kakšne so posledice povezav med državno ter mednarodno ekonomijo? 3. Kakšen bodi odnos Jugoslavije do drugih držav ali do skupin držav (blokov)?

VLADIMIR PREGELJ - PETDESETLETNIK

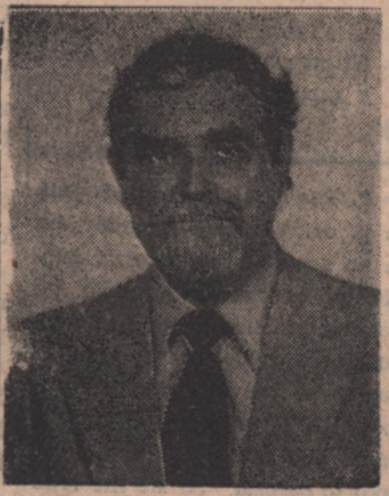

V glavnem mestu Amerike smo se nedavno zbrali v Washingtonu in okolici živeči Slovenci z ameriškimi prijatelj slavljenca, da proslavimo petdeseti rojstni dan izrednega Slovenca Vladimirja Preglja. Dr. Franc Blatnik, ki je na slavje prišel iz NewYorka, je z izbranimi odlomki iz Sv. pisma poudaril osebne vrline, oba govornika v svojih zdravicah — slovenski in angleški — pa izredne sposobnosti in mnogostransko osebnost slavljenca. Slavljenčev pevski zbor je ta večer brez njegoga dirigiranja zapel poleg drugih slovenskih pesmi tudi Prešernovo Zdravico. Elegantni večer je bil odsev slavljenčeve osebnosti — ostal nam bo v prijetnem spominu.

V lepem slovenskem mestu ob madžarski meji, Murski Soboti, je 5. maja 1927 zagledal luč sveta edini sin Pregljeve družine. Bil je krščen s prijetno zvenečima imenoma Vladimir Nikolaj, a njegovi prijatelji ga kličemo Miro ali Mirče. Oče mu je bil po rodu Tržačan, mati pa s Kozine na Krasu. Ljudsko in srednjo šolo je obiskoval v Mariboru, Murski Soboti in Ljubljani, kjer je bil njegov oče profesor in ravnatelj na srednjih šolah. Že s šestnajstim letom je zgubil očeta, a kljub temu je končal klasično gimnazijo v Ljubljani 1. 1945 z odliko. Kot mlad maturant je 1. 1945 odšel v begunstvo. Pot ga je zanesla preko Avstrije v Italijo, odkoder se je 1. 1949 odselil v Ameriko.

V novi domovini je Mirče s štipendijo študiral ekonomijo na St. Joseph's College v Indiani, kjer je študij dokončal z odliko ali najvišjo pohvalo: Summa Cum Laude. Študij je nadaljeval še na univerzi Fordham v New Yorku, kjer je dosegel diplomo magistra iz ekonomije in nato nekaj časa tudi poučeval. Kot študent je bil krajevni in eno leto pokrajinski predsednik Zveze ameriških katoliških visokošolcev. Po končanem študiju je služil dve leti v ameriški vojski, nato pa se je zaposlil v Kongresni knjižnici v Washingtonu kot izvedenc za zunanjo trgovino in mednarodno gospodarstvo. Bil je urednik dveh obsežnih študij o gospodarstvu ZSSR in vzhodno evropskih držav, ki ju je izdal gospodarski odbor Kongresa. Precej njegovih razprav in analiz je bilo objavljenih v uradnem Kongresnem zapisniku, nekaj pa so jih izdali razni kongresni odbori v obliki uradnih dokumentov. Njegove strokovne razprave in raziskave uporabljajo senatorji in poslanci, ki jih pogosto sprejemajo z izrazi pohvale in priznanja.

Izven službenega dela je Pregelj sodeloval pri pripravi izčrpne bibliografije o jugovzhodni Evropi, ki jo je izdal Ameriški svet društev znanstvenikov, kot svetovalec za celotno delo in avtor poglavja o splošnih in opisnih virih o Jugoslaviji. Pregljevo poklicno delo pa je skoraj dve leti prekinila afera Watergate.

Po nedavnem naključju je ime Vladimirja Preglja postalo povezano s sodobno ameriško zgodovino. Miro se je odzval pozivu sodišča za službo v poroti kot je to dolžnost vsakega ameriškega državljana, in bil postavljen za njenega starešino (foreman). Po dveh tednih preiskovanja raznih navadnih kazenskih slučajev, je bil tej veliki poroti — zdaj že pred petimi leti — predložen v preiskavo tudi vlom v urade Demokratske stranke v stanovanjskem kompleksu Watergate v Washingtonu. S tem je 23 članska velika porota, zlasti pa Pregelj kot je njen starešina, dobila izredno odgovorno, težavno in dolgotrajno nalogo. Ker se je afera ki je segala prav v vrhove Bele hiše, vedno bolj širila, je bil njen razplet dolgo časa središče pozornosti vse Amerike in domala vsega sveto. V času, ko je zasedala velika porota za Watergate so ameriški časopisi in radijske in televizijske postaje veliko poročali o njenih nalogah, problemih pa tudi težavah. In to po pravici, kajti malokdaj — morda sploh še nikoli v zgodovini Združenih držav — ni morala velika porota zasedati v tako važni zadevi in toliko časanjen termin je bil po preteku predpisanega roka še s posebnim zakonom podaljšan in je trajal dve leti in pol. Priznanje ni izostalo. Ameriški tisk je — zlasti po izročitvi obtožnic, s čemer je bila glavna naloga velike porote opravljena — brez izjeme pohvalno ocenjeval njeno delo. Med številnimi izrazi pohvale in priznanja smo tedaj v ameriškem tisku lahko brali izjave kot: "Velike porote za Watergate . . . se bomo spominjali kot ene najboljših. Vodilni član porote je bil Vladimir Pregelj . . . Čut poslanstva je bil pri porotnikih očividen . . . Med vsemi se je najbolj izkazal predsednik porote Vladimir Pregelj. Enaindvajset državljanov je služilo republiki bolje, kot pa človek, ki ji je (bil) na čelu . . . Bilo je jasno, da se celo velika porota sama zaveda, da ustvarja zgodovino . . ." Mnogi dnevniki in tedniki so tedaj objavili fotografije Preglja na poti na sodišče ali pa skice njegovih najvažnejših nastopov v sodni dvorani. Nekateri pa so ta poročila in priznanja združili tudi z omembo Pregljevega narodnega porekla, njegove vestnosti in natančnosti in z karakterizacijo njegove osebe. Tako smo mogli brati: "Pregljevi sodelavci v Konresni knjižnici se ga spominjajo kot vestnega, natančnega in zanesljivega državnega uslužbenca, prijaznega, vendar ne takega, "ki bi druge trepljal po ramenih".Pregelj, ki je po rodu iz Slovenije . . . živi na Kapitolskem griču v hiši, ki jo je sam prenovil . . . Kot mnogi Američani, se Pregelj zaveda ameriškega izročila, da je pred zakonom pravica enaka za vse, in to očividno jemlje resno." Drug časopis pa je svojo pohvalo zaključil: "Pregelj, ki je visoke postave ter čedno oblečen, ima Van Dyckovo bradico, ki pa je — odkar se je začela zaseda Watergate — vidno posivela.

Vladimir Pregelj je bil eden izmed začetnikov odbora za zgraditev Slovenske kapele v Narodnem svetišču v Washingtonu in šourednik obsežne Spominske knjige, za katero je napisal poglavje o zgodovini prizadevanj in dela za ta trajni spomenik slovenskega življa v Ameriki. Delno na njegovo pobudo je bil ustanovljen odbor za ohranitev Slovenske kulturne dediščine v Washingtonu, kateremu predseduje že sedem let. Na vsakoletnem kulturnem večeru tega društva in pogosto še na drugih slovenskih prireditvah sodeluje s slovensko in angleško besedo, dostikrat tudi z občudovanja vrednimi angleškimi prevodi iz slovenske pesniške literature. Slovenci v New Yorku pa se še danes živo spominjajo njegovih odrskih nastopov, kjer je kot študent pogosto poživljal prireditve v farni dvorani.

Miro ima posebne talente in veselje za aglasbo in jezike. Že kot ljudsko šolec je bil član tedaj zelo znanih Mariborskih malih harmonikarjev, ki so gostovali po raznih mestih Jugoslavije in v tujini. V gimnaziji je bil član pevskega zbora, v begunskem taborišču član slovenskega okteta, na univerzi pa celo solist in član moškega kvarteta. Kljub temu, da slovenska skupnost v ameriški prestolnici številčno ni močna, je Mirče pred desetimi leti ustanovil Slovenski pevski zbor, ki vsa ta leta pod njegovim marljivim vodstvom nastopa na slovenskih

(Nadaljevanje na 2. strani)

STATEMENT OF THE ONTARIO ADVISORY COUNCIL ON MULTICULTURALISM ON CANADIAN UNITY

Canada is a composite of many different liguistic, cultural and ethnic communities. This composite includes the Native Peoples, the co-founding nations — the French and the English — and immigrants who have chosen Canada as their homeland.

The long struggle of the French Canadians to maintain their institutions and cuture and to survive as people created an atmosphere conducive to the preservation of the basic linguistic and cultural values of the various ethnocultural communitis within Canada; in this atmosphere were created the conditioans which made multiculturalism a social reality which was adopted as official Canadian Goverment policy in 1971.

Despite this generally favourable atmosphere, views have benn expressed do not recognize the rights of French Canadians under the Canadian constitution.

The Ontario Advisory Council on Multicultaralism recognized French Canadians as a part of the Canadian multicultural mosaic; however, as cofounders of the Canadian nation they must be distinguished from other ethnocultural groups which have formed through immigration.

In their long struggle the French Canadians achieved certain constitutional and historic rights. The Council believes that there must be a frank acceptance by all Canadians of these rights which must be restored and preserved.

The Council believes that Canada is facing the gravest crisis of the past 110 years; it urges all Canadians to dedicate themselves and their experience unreservedly to the preservation of Canadian unity — a unity which is a living organism within which the aspirations of all Canadians can be realilized.

June 11, 1977

DECLARATION DU CONSEIL CONSULTATIF DE L'ONTARIO SUR LE MULTICULTURALISME AU SUJEST DE L'UNITE CANADIENNE

Le Canada se compose de plusieurs entités linguistiqes, culturelles, et ethniques. Sa composition comprend les peuples autochtones, les co-fondateurs, soit les Franciais et les Anglais ainsi que les immigrés quit ont opté le Canada comme partie.

La longue lutte qu'ont livreéé les Canadiens-francais pour préserver leurs institutions et leur culture et survivre en tant que peuple a créé un climat qui a mené a la conservation des valeurs fondamentales linguistiques et culturelles des diverses collectivités ethnoculturelles au Canada. De ce climat prirent forme les normes qui ont moulé la réalité d'une société multicuturelle, dont le concept fut adopté en 1971 par le gouvernement canadien.

Bien que ce climat ait été favourable, de facon générale, certains ont exprimé l'opinion qu'ils ne reconnaissent pas les droits des Canadiens-francais en vertu de la constitution canadienne.

Le Conseil consultatif de l'Ontario sur le multiculturalisme reconnait les Canadiens,francais en tant que partie intégrante de la mosaique multiculturelle canadienne; néanmins, a titre de co-fondateur du peuple canadien, ils doivent se distiguer des autres groupes ethnoculturels issus de l'immigation.

Au cours de leur longue épopée, les Canadiens-francais se sont acquis certains droits constitutionnels et historiques. Le Conseil est d'avis qu'il doive exister une franche acception de a part de tous les Canadien de ces droits au sens l'etre rétablis et maintenus.

Le Conseil entrevoit que le Canada envisage actuellement la pire crise qui se soit produite depuis 110 ans. De ce fait, il exhorte tous les Canadien de se consacrer sans réserve, de par leur expérience surtout, au maintien de l'unité canadienne. Cette unité canadienne doit etre maintenue en vertu d'une constitution vivante au sein de laquelle tous les Canadiens pourront réaliser leurs aspirations.

Le 11 juin 1977

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates $6.00 per year;
50¢ single issue.
Advertising 1 column x 1" $2.80

Published monthly by
Slovenian National Federation of Canada
646. Euclid Ave., Toronto 4.

Member of C.E.P.F.

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu.

Letna naročina znaša: Za ZDA in Kanado $6.-, za Argentino 375 pezov, za Brazilijo 90 kruzeirov, za Anglijo 30 šilingov, za Avstrijo 53 šilingov, za Avstralijo 3.75 avstr. L., za Italijo in Trst 1.200 lir, za Francijo 900 frankov.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

Toronto

● **Žalostna novica: v noči od 12.** do 13. julija 1977 je nesrečno preminul na svojem domu v Prekmurju g. Martin Vinčec iz 134 Dynevor Ave, Toronto. Pokojnik je bivši predsednik Prekmurskega Društva in se je po 20 letih emigracije prvič podal na obisk v Trnje, kjer je po komaj dveh dnevih postanka v Sloveniji v nesreči umrl. G. M. Vinčec je bilo splošno poznan v Toronto kot silno prijeten družabnik, ki je z vsemi rojaki najrazličnejšega stanu vedno našel primeren kontakt in bo tudi radi tega zelo pogrešan. Zapuščan soprogo Elizabeto in dva otroka, katerim izrekamo naše sožalje.

● **Novi štirinajsdnevnik Catho**lic New Times, ki izhaja v Torontu, je objavil 3. julija prispevek Johna Howarda Griffina o torontski karavani. Griffin, avtor knjige "Black like me", je obiskal letošnje pavilijone in poudarja njih pomen za medsebojno spoznavanje ljudi, ki pripadajo različnim kulturam. Med besedilom je slika Griffina na obisku slovenskega paviljona.

● **P. Tomaž Hoge, bivši župnik in p. dr. Vendelin Spendov sta že na svojih novih mestih. Župnik p. Tomaž je sporočil po Farnem glasilu, da ga je globoko ganila poslovilna slovesnost, katero so mu pripravila v soboto 16. julija farne organizacije v veliki dvorani. "Nisem mislil," tako je napisal, "da ste me tako radi imeli". V nedeljo 17. julija pri slovenski haši ob 8. zjutraj so mu pri govoru prišle celo solze v oči. Tudi faranom je bilo težko. — Od Slovencev se je od njega poslovil organist A. Fishinger, učenka Marija Žerdin v spremstvu dveh učencev slovenske šole mu je izrekla zahvalo in mu v spomin dala šopek rdečih nageljnov. Vsi so bili v narodni noši. Pevski zbor mu je v slovo zapel nekaj prav lepih slovenskih pesmi.**

● **V Lemontu so v teku velike** priprave za Baragov dan, ki bo 3. in 4. septembra v Baragovem parku. V soboto 3. sept. bo imel večerno mašo škof iz Clevelanda Most Rev. James A. Hickey. V nedeljo 4. sept. bo glavni mašnik Most Rev. Charles A. Salatka, 9 naslednik svetniškega škofa Friderika Barage. Pridigal bo župnik od Marije Vnebovzete v Clevelandu č. g. Viktor Tomc. Ste se že odločili, da pridete na Baragov dan? In pa, da postanete člani Baragove Zveze.

● **Folklorna skupina SARC je nastopila 29. junija na Daley Plaza s lepimi slovenskimi narodnimi plesi. Bili so deležni vsestranskega priznanja.**

● **V Chicagu je na valu 26 tele**vizijska oddaja pod naslovom "Bit of Jugoslavija". Vzdržuje jo jugoslovanski rdeči režim. Na žalost so, v nedeljo 3. julija nastopili na tej postaji tudi člani slovenske Folklorne skupne SARC. Tokrat že drugič . . . Kdo naj razume tako slovensko nedoslednost . . .

● **Počitnice so. Ob jezeru Pell Lake, Wisc., je nekaka slovenska vas. Tam imajo svoje počitniške hišice mnogi mnogi slovenski farani Svetega Štefana.**

Chicago

● **Novega župnika imamo. V nedeljo 31. avgusta nam ga je predstavil kustov slovenskih frančiškanov p. Anastazij Lovrenčič, ki je imel tudi ob 10. dop. slovensko mašo. V pridigi je p. K. Okorn, novi župnik povedal smernice svojega dušno pastirskega dela: Ljubezen, potrpežljivost drug z drugim, odkrito sodelovanje tako od strani faranov kakor tudi od strani župnika. Po maši je pri cerkvenih vratih pozdravljal farane in se rokoval z njimi. Napravil je dober vtis. Bog mu daj vstrajnosti, zdravija, potrpežljivosti s farani, od strani faranov pa tudi potrebno sodelovanje. Bog ga živi med nami!**

VLADIMIR PREGELJ - PETDESETLETNIK

(Nadaljevanje s prve strani)

in drugih prireditvah. Potrebno glasbeno gradivo pogosto sam priredi. V privatni družbi je vedno dobrodošel in največkrat središče pozornosti s svojstvenim čutom za humor in zavzetimi debatami. Če se družba ob njih preveč razgreje, prime za kitaro in zapoje v mnogih jezikih, katere je — obdarjen z izrednim spominom — mogel razviti do zavidljive stopnje. Že iz gimnazije si je prinesel odlično znanje latinščine in grščine, poleg srbščine, francoščine, nemščine in italijanščine. V begunskih taboriščih se je izpopolnil še v drugih jezikih kot v ruščini, španščini in seveda angleščini, ki mu je danes — poleg slovenščine — glavni občevalni in tudi znanstveni jezik. Zanimanje za tuje jezike ga je privedlo celo do tega, da se je poldrugo leto ubadal s — kitajščno. Kljub intenzivnemu študiju in pozneje resnemu strokovnemu delu pa je Mirče vedno našel čas za razvedrilo in lepo pesem — vsekakor nenavadna kombinacija znanstvenika in veselega, življenja polnega slovenskega človeka.

Miro Pregelj nikoli ne opusti prilike, da ne bi spregovoril kot zaveden in ponosen Slovenec. Njegova življenjska skrivnost je: pametno uporabljaj talente in bodi z njimi radodaren do drugih; bodi maljiv in vesel — a tudi preudaren, da boš v ponos sebi in narodu.

Bog mu daj še mnogo zdravih, srečnih let! **Prijatelji**

V vseh pravnih zadevah se z zaupanjem obrnite na:

CARL VIPAVEC
SLOVENSKI ODVETNIK IN NOTAR
The Simpson Towers 401 Bay St. Suite 2000 - EM. 4-4004

SEJANJE SPORA MED SLOVENCI IN HRVATI

Odkar se je tako razveseljivo poživilo in okrepilo gibanje za neodvisno demokratično slovensko državo, se množijo tudi poskusi titovske tajne obveščevalne službe in politike, da preprečita povezovanje slovenskega in hrvaškega gibanja za neodvisnost. Tega se Titov režim boji kot hudič križa. Boji se zlasti, da bi se povezala demokratična gibanja za neodvisnost pri Hrvatih in Slovencih. Zato bi rad s hujskanjem preprečil, da se to ne zgodi.

Ne smemo podcenjevati spretnosti in cinizma Titove tajne policije, ki razpolaga z obsežnimi kartotekami in tako ve, na koga naj pritisne, da doseže zaželeni učinek. S tem si je razlagati, da se ji je zadnji čas posrečilo vtihotapiti tako v slovenski kot v hrvaški tisk članke, ki so polni strupenega besa proti Hrvatom oziroma Slovencem in njihovemu boju za neodvisnost. Tako je npr. Krnjevičev 'Hrvatski Glas" prinesel nedavno članek, ki je direktno žaljiv za ves slovenski narod, kateremu očita, da gospodarsko napreduje in si gradi industrijo na račun Hrvatov, katere da izžemajo Slovenci skupaj s Srbi. Nekaj podobnih člankov in pisem se je pojavilo v drugih hrvaških listih v Evropi in na drugih celinah. A tudi v slovenskem begunskem tisku, zlasti v londoskem "Klicu Triglava", so bili zadnji čas objavljeni članki, ki so hudo krivični in žaljivi do hrvaškega naroda in za vse tisto, kar mu je pri srcu, npr. za njegove narodne voditelje in mučence, kot je bil Stjepan Radič, pa tudi do vse hrvaške zgodovine. Tako npr. nekdo očita Hrvatom, da so se prostovoljno podredili Madžarom v 11. stoletju, da so potem skupno z njimi sovražno nastopali proti Srbom (!), itd.

Ne more biti slučaj, da se pojavljajo taki dejansko bedasti šovinistični izpadi na obeh straneh prav zdaj, ko se je začelo kazati boljše razmerje med Slovenci in Hrvati in določeni znaki političnega sodelovanja za skupne cilje. Nedvomno so ti članki in poskusi razdvajanje Slovencev in Hrvatov sugerirani iz neke tajne centrale, verjetno ne da bi nekateri pisci takih člankov to sami vedeli, kajti spodbuda za pisanje jim prihaja iz prijateljskih krogov, ki jim ne moreja vzbuditi suma. Toda do takih prijateljskih krogov vodi spet cela veriga vplivov in pritiskov, kar je prav dobro znano npr. v Trstu in v Celovcu. S takimi sugestijami prihajajo nepartijski ali dozdevno nepartijski in nesumljivi prijatelji, naj večkrat razni tudi ugledni kulturniki, k svojim prijateljem v zamejstvu in ti prijatelji prenesejo take sugestije spet naprej na druge prijatelje, dokler se ne najde tisti, ki napiše, kar se je zdelo tajni centrali titovske propagande potrebno. Pri tem zna izredno spretno izkoriščati razne potrebe in osebne in politične simpatije in antipatije med begunci samimi in begunskimi gibanje ter izigravati npr. četnike proti Hirvatom in slovenskemu gibanju za neodvisnost, ustaško gibanje proti hrvaškemu demokratičnemu gibanju in proti slovenskemu gibanju za neodvisnost, dražiti Slovence s hrvaškimi iz istega centra sugeriranimi zemljevidi, ki prikazuje slovensko obalo pod Hrvaško, Hrvate pa s tem, da kažejo drugi zemljevidi še kos obale onkraj Savudrijskega rta kot slovensko itd.

Že nekaj let se ponavljajo poskusi ljubljanske UDBe (na sugestijo beograjske, seveda), da bi naščuvala Slovence proti Hrvatom v zvezi z vprašanjem weekend hišič, ki si jih postavljajo Slovenci v hrvaški Istri, navadno brez urbanističnega dovoljenja, tako da so jih začele hrvaške oblasti podirati. Taki članki so bili objavljeni tako v ljubljanskem tisku (kljub temu, da so bili očitno šovinistični), kot tudi v tržaškem slovenskem. Znan je primer, da je prihajal neki ljubljanski prijatelj, dozdevno velik slovenski nacionalist in pristaš gibanja za slovensko državo, k prijatelju-beguncu v zamejstvo in ga skušal pridobiti za to, da bi začel pisati v tem smislu proti Hrvatom. Prinašal mu je tudi gradivo. Očitno je tajna centrala računala, da so Slovenci zelo občutljivi v vprašanju weekend-hišic in glede Istre ter da bodo ti argumenti zanetili v slovenski javnosti, bodisi doma bodisi v begunstvu, nevoljo in odpor do Hrvatov.

Obe strani, slovenska in hrvaška, bi morali skrbno paziti, da ne nasedeta tem provokacijam, in da si ne delata iluzij glede sposobnosti titovske tajne, tj. "varnostne" policije za intrige in vdiranje v begunske politične vrste. Sumljiv mora postati vsakdo, kdor prihaja na dan s takimi odurnimi šovinističnimi skrajnostmi. Danes sta slovenski in hrvaški narod v enaki nesreči in samo v sodelovanju se lahko izkopljeta iz nje in si ustvarita boljšo prhodnost. Med njima ni velikih, vsekakor pa ne nerešljivih problemov. Te probleme je treba trezno in premišljeno odpravljati, ali pa jih odložiti za čas, ko bosta vladi obeh demokratičnih držav, slovenske in hrvatske, odstranili take medsebojne težave in ovire. Nedvomno bosta obe državi tudi v svobodi v mnogih pogledih sodelovali med seboj. Danes je zato važno, da ostanemo Slovenci in Hrvati prijatelji in da čimbolj sodelujemo, tudi če se poslužujemo v boju za svojo državo in svobodo različnih taktik, ki pač odgovarjata narodnemu značaju in zgodovini obeh narodov.

Veliko odgovornost nosijo pri tem uredništva listov, ki bi morala dosledno odklanjati objavo takih hujskaških šovinističnih člankov. To ni omejevanje tiskovne svobode, ampak onemogočanje sovražnikovega poskusa, da ohromi tako slovensko kot hrvaško osvobodilno gibanje za narodno neodvisnost.

RAZOČARANJE NAD EDVARDOM KOCBEKOM

Neprijeten vtis je napravil Edvard Kocbek v nekomunistični javnosti v Sloveniji, ko je na slovesnosti ob izidu dveh knjig svojih zbranih pesmi pri Cankarjevi založbi s pravim navdušenjem govoril o tej izdaji in namigoval, da ima še več del, ki bi jih bilo dobro objaviti. Javnost si ne more pojasniti tega njegovega ravnanja spričo dejstva, da sta zdaj v ječi na prestajanju kazni časnikar Viktor Blažič in sodnik Franc Miklavčič, ker sta objavila v tržaški reviji "Zaliv" članka v njegov zagovor po napadih, ki jih je vzbudil svoj čas njegov znani intervju o pokolu domobrancev. Kritično stališče do tega Kocbekovega ravnanja sta zavzela tudi tržaška pisatelja Alojz Rebula in Boris Pahor, izdajatelj in urednik "Zaliva". Razlagata si ga delno s Kocbekovo starostjo in s psihološkimi spremembami, ki jih prinaša ta s seboj, in pa s tem, da je Kocbek po vsej verjetnosti zelo težko prenašal pritisk in osamljenost, ki sta ga obdajala zadnja leta. Vendar pa to le ni pravo opravičilo. Boris Pahor ne prikriva svojega razočaranja v intervjuvu, ki ga je dal za najnovejšo, 6. številko tržaške "Mladike", kjer pravi med drugim:

"Da, Kocbeku so izdali zbrano delo v dveh knjigah, in prav gotovo je v redu, da so popravili krivico, ki mu je bila storjena, ko ga je slovenski in jugoslovanski tisk prikazoval kot ponarejevalca zgodovine, kot izdajalca in kot človeka, ki je šel na limanice emigraciji — emigracija pa naj bi bil jaz! Ponavljam, Kocbek zasluži, da ga slovenski svet ceni, partijski ljudje pa so še na poseben način dolžni, da ga spoštujejo, ker bi bili brez njega in njegovih kulturno izredno sposobnih krščanskih socialistov za časa osvobodilnega boja v hudi zagati; škoda pa je, da se knjigi pojavljata kot lastavici, ki naj bi bili znanilki pomladi v helsinški jeseni. Kolikor namreč Edvarda Kocbeka poznam, vem, da mu ni vseeno, če v tem času v kaznilnici v Dobu dela v livarni in spi z ubijalci sodnik Franc Miklavčič, ki je zagovarjal vsebino njegovega intervjuva. To, vidite, tudi meni kazi veselje, ki sem ga doživljal ob izidu sleherne Kocbekove knjige: zavest, da njegovo zadoščenje v tem trenutku ni popolno, in pa misel, kako skažen je duhovni obraz današnje slovenske kulturne srenje. Saj je le-ta pasivno sprejemala moralno linčanje pomembnega predstavnika slovenskega duha, zdaj pa prav tako pasivno in zabubano občuduje še po tiskarskem črnilu dišeči knjigi istega, še pred kratkim izobčenega avtorja."

Na splošno vlada mnenje, ki ga izražata tudi Boris Pahor in Alojz Rebula ter razni drugi ugledni predstavniki slovenskega kulturnega življenja v Trstu, da je Titov režim nenadno pokazal zanimanje in "simpatijo" za Kocbeka zato, da bi si s tem dobil alibi za jesenski del beograjske konference o uresničevanju sklepov helsinške konference. Na pričakovane kritike o zatiranju kulturne in politične svobode v Jugoslaviji se bo režim skliceval na dejstvo, da je ena največjih slovenskih založb izdala dve knjigi Kocbekovega zbranega pesniškega dela, neglede na polemične politične nastope proti Kocbeku, in da torej taki nastopi nikakor niso pomenili in ne pomenijo kakega

(Dalje na str.4, 7 stolpec spodaj)

Novo
Starostno zavarovanje

NIČ SE NE IZPREMENI ... SAMO IZBOLJŠA SE.

Starostni zavarovalni načrt, predkratkim spremenjem v Kanadskem parlamentu, gleda v bodočnost.

Če sprejemate sedaj starostno pokojnino . . . se nič ne izpremeni. Vam namenjene uslužnosti vam pripadajo kot popreje.

Prav tako, če ste tukaj sedaj, in ste stari preko 25 let, nič ne potrebuje izpremembo.

Če ste stari preko 25 let, prebivate tukaj, ali ste prebivali tukaj v preteklosti (po starosti 18 let), ali če ste posedovali vselitveno vizo, ko so zpremembe postale zakon, boste imeli možnost izbire — ob starosti 65 let — da zaprosite za starostno pokojnino po starih pravilih, ali izbrati isto po novih. Vse zavisi popolnoma od vas.

Po novih pravilih . . . **se stvari spremene na boljše.** Vsi bodo upoštevani na enak način, če ste pod 25 letom starosti in

- ■ ste bili rojeni tukaj in ostali tukaj
- ■ ste bili rojeni tukaj in odšli drugam
- ■ ste bili rojeni tukaj, odšli drugam in se vrnili
- ■ če ste prišli sem kot doseljenec (immigrant),

bo vsota višine vaše starostne pokojnine ob starosti 65 let odvisna od števila let, ki ste jih preživeli v Kanadi po vaši starosti 18 let.

Pravico do kojonine boste dobili s tem, če ste živeli v Kanadi najmenj 10 let po vaši starosti 18 let. Tako vam da 40 let življenja v Kanadi po 18 letu starosti polno-pokojnino, 20 let ½ pokojnine in 10 let ¼ pokojnine. Če boste živeli v pokoju v tujimi, boste vseeno dobili plačano kanadsko pokojnino, če ste živeli v Kanadi najmanj 20 let.

Še več, Kanada bo sedaj imela možnost dogovora s tujimi državami dati **vseljencem (immigrants), ki so plačevali v svojih starih domovinah, možnost prenosa pokojninskih dobronamerosti z njimi sem.** Seveda, to drži samu za države, ki so pripravljene podpisati izmenjavno (reciprocal) pogodbo s Kanado.

Odvisno od rezultatov takih razgovorov 500.000 kanadskih brebivalcev bi imelo možnost dostopa do socialno zavarovalnih kreditov, ki so si jim pridobili v prekomorskih državah.

To so nove odredbe starostnega zavarovanja (New Old Age Security). Lahko na nje opozorite vaše stariše, sorodnike in prijatelje, ki bodo v v kratkem verjetno delali prošnjo za starostno pokojnino.

Če imate kaka vprašanja, ali če želite nadljnih informacij, stopite v tisk z najbližnjim uradom. Old Age Security /Canada Pension Plan Office. Radi vam bomo odgovorili na vaša vprašanja in vam dali katerikoli zaprošno pomoč.

Health and Welfare Canada
Santé et Bien-être social Canada
Marc Lalonde, Minister

Novice iz Slovenije...

OBJAVA KOCBEKOVIH IN REBULOVIH KNJIG

Potem ko je Cankarjeva založba v Ljubljani s presenetljivo naglico izdala dve knjigi Kocbekovih zbranih pesmi, se je zganila tudi koprska založba Lipa in se končno odločila poslati na knjižni trg knjigo novel tržaškega pisatelja Alojza Rebula, ki je bila več let blokirana iz političnih vzrokov. Knjiga ima naslov "Snegovi Edena". Iziti bi bila morala že pred dvema letoma, a so iz Ljubljane izid preprečili, ker je Rebula skupaj s Pahorjem izdal znano knjižnico o Kocbeku, v kateri je bil objavljen Kocbekov intervju, kjer je sprožil tudi vprašanje krivde za pokol domobranske vojske leta 1945. Na splošno vlada prepričanje, da so se zdaj odločili izdati Kocbekove zbrane pesmi in tudi Rebulovo knjigo v zvezi z beograjsko konferenco o uresničevanju sklepov helsinške konference o miru in varnosti ter izpolnjevanju človeških pravic v Evropi. Jugoslovanska vlada bi se rada sklicevala na jesenskem, važnejšem delu konference na nekaj konkretnih dejstev v svoj prid, ko bo nedvomno obtožena kršenja človeških pravic in zatiranja kulturnih ustvarjavcev, ki veljajo za disidente oziroma niso "na liniji". Rebulova knjiga trenutno še ni v prodaji, vendar je že gotovo, da se bo to zgodilo v najkrajšem času. Pač pa je založba izpustila iz nje radijsko igro "Vojska kralja Matjaža", ker Rebula v njej obsoja diktaturo in režimsko nasilje, čeprav v prikriti obliki pravljice. Očitno so v Ljubljani dobro razumeli, v kaj je naperjena ost te obsodbe. Zadeva s Kocbekovimi in Rebulovimi knjigami pa tudi značilno razodeva, kdo odloča o delovanju založb v Sloveniji, namreč politično-policijski center v Ljubljani, po željah Beograda.

GROZEČA KATASTROFA ZA SLOVENSKI KRAS

V Jugoslaviji in Italiji sta začeli delovati komisiji za uresničenje osimske pogodbe glede ustanovitve industrijske proste cone na Krasu. S pogodbo v Osimu, ki je bila ratificirana letošnjo pomlad od parlamentov v Beogradu in Rimu, je bila, kot znano, proglašena sedanja meje med Italijo in Jugoslavijo za dokončno, s čimer je prenehala provizoričnost meje med conama A in B bivšega Svobodnega tržaskega ozemlja. Cona A je zdaj dokončno italijanska, cona B pa jugoslovanska, pri čemer je pripadel koprski okraj Sloveniji, bujski okraj pa Hrvatski. Komisiji za industrijsko prosto cono bosta vodili, vsaka na svoji strani meje, izgradnjo te cone, ki obsega na italijanski strani okrog 22 kvadratnih kilometrov, na jugoslovanski strani pa dvakrat toliko. Po sedanjih računih bo zaposlenih v industrijski coni na italijanski strani od 30.0000 do 50.000 delavcev na jugoslovanski strani pa gotovo še več. Industrijska cona na jugoslovanski strani pri Sežani naj bi absorbirala znaten del brezposelnih v Jugoslaviji. Za cono se ni prijavilo dozdaj, kolikor je znano, nobeno slovensko podjetje, a nad 60 podjetih iz ostale Jugoslavije. Tudi delovno silo bodo pripeljali iz južnih delov Jugoslavije. Računajoč še družine, se bo tako naselilo na Krasu v bližini meje, med Koprom in Sežano, v doglednem času vsaj 100.000 južnjakov. Na italijanski strani računajo na delovne silo iz južne Italije, Furlanije itd. To bo pomenilo silovit udarec za slovenski značaj Krasa, potujčenje na obeh straneh meje in pravo ekološko katastrofo, proti kateri odločno protestira tržaška javnost. Na slovenski strani je vse tiho, ker si nihče ne upa protestirati. To katastrofo, ki je za slovenstvo tudi demografska in etnična, lahko prepreči le čimprejšnja ustanovitev neodvisne slovenske države ali vsaj demokratizacija z raztitovljenjem, ki bi omogočila, da bi prišli na oblast v Sloveniji bolj zavedni in odgovorni elementi.

SKANDALOZNE RAZMERE V SLOVENSKEM ŠPORTU

Skvarjenost življenja zaradi dolge totalitarne diktature Josipa Broza Tita, pod katerim se je do kraja razmahnila balkanska srbska mafija, se odraža na vseh področjih življenja v državi in tudi v športu. V vrhovih klubov in športnih zvez vladajo same intrige in korupcija. Nogometni klubi "kupujejo" in "prodajajo" tekme s podkupovanjem igravcev, sodnikov in klubskih vodstev. Strokovnega trenerskega kadra skoro ni več, kolikor pa ga je še, je odrinjen in nima besede spričo gobezdačev in "političnih aktivistov", ki hočejo imeti vse v rokah. V Sloveniji kot tudi v vsej državi so najvišji in odločujoči funkcionarji znani bivši ali sedanji "udbaši". V UDBi je namreč praksa, da je vsak "zaslužni" funkcionar nagrajen za svoje delovanje s tem, da dobi vodilno mesto v kakem gospodarskem podjetju ali organizaciji, kjer potem favorizira "svoje ljudi". V slovenskem športu vladajo tako neverjetno klavrne razmere. V klubih ni discipline, športniki ne poslušajo trenerjev, zlasti ne, če ti nimajo politične zaslombe, ne hodijo na treninge ali celo bojkotirajo trenerje. Izginil je tekmovalni duh in težnja za kvaliteto, namesto tega je razširjeno mnenje, da "ni važno zmagati, važno se je udeležiti", ki ga spodbujajo nesposobni športni funkcionarji in trenerji, da bi opravičili neuspehe in svojo nesposobnost. Slovenski hokej se je letos rešil samo s pomočjo "kupčije" s Poljaki izpada iz B skupine na svetovnem prvenstvu na Japonskem. Druga moštva so "Jugoslovane" in Poljake zaradi tega izžvižgala.

Te dni je zaradi intrig odstopil trener skakalcev Ludvik Zajc. Lahka atletika je na psu, čemur ni krivo pomanjkanje talentov, ampak metode in pomanjkanje dobrih trenerjev. V klubih ni nikake športne vzgoje, prav tako tudi ne v športnih zvezah na splošno in tudi ne v tisku. Športna publika v Sloveniji je postala tipično balkanska in je taka, da je človeka sram. Žalitve na račun "nasprotnikov" in razgrajanje na tekmah je nekaj običajnega. Namesto dolgega in prizadevnega vzgajanja mladih športnikov se je vgnezdila navada uvažati malo vredne športnike, zlasti nogometaše in košarkarje z juga, ki igrajo brez volje in grobo ter so skrajno naduti. Tudi po priznanju tujih športnih strokovnjakov je med mladimi Slovenci izredno dosti športnih talentov in dokler ne dorastejo, so tudi na tekmah v tujini med najboljšimi, tako v smučanju, skakanju in drugod, potem pa brezvestna in nesposobna klubska vodstva ta odlični naraščaj zanemarijo in pokvarijo. V kolikor slovenski šport (isto velja za ves jugoslovanski šport) sploh še kaj pomeni, je to samo zasluga posameznikov in njihove izredne sposobnosti ali požrtvovalnosti. Toda splošna kvaliteta nazaduje. V Ameriki se mogoče čudite, zakaj je jugoslovanski nogomet toliko nazadoval in izgublja državna reprezentanca takorekoč vse tekme. Toda to se dogaja ne le zaradi nizke kvalitete igre v klubih in na državnem prvenstvu, ampak tudi zaradi spletk, kajti v reprezentanco uvrščajo na pritisk od zgoraj igravce, ki bi sicer vanjo ne spadali, a si hočejo z udeležbo v reprezentanci dvigniti ceno bodisi na domačem nogometnem "tržišču", bodisi — in še zlasti — v tujini, če stremijo po tem, da bi nastopali kot profesionalci v kakem nemškem, francoskem, avstrijskem ali holandskem klubu. Udeležbo v reprezentanci pa si seveda lahko zagotovijo preko vrha, po politični liniji. Pri tem igra važno vlogo tudi nasprotstvo med Hrvati in Srbi. Danes Srbi absolutno "vladajo" v nogometnem športu glede na to, da imajo v rokah nogometno zvezo, katere sedež je v Beogradu. Korupcija se je prenesla od tam na vso državo.

Jugoslovanski in zlasti tudi slovenski športniki so danes — če odštejemo zelo mlade — mrk, primitiven, notranje prazen človek brez športne morale, ki išče za svoje neuspehe venomer samo izgovore. Izgovarja se na vse mogoče, samo svoje nemarnosti in neprizadevnosti ne prizna. Tako je tudi šport eno izmed tistih področij, ki jih bo treba popolnoma reformirati in etično prenoviti, ko bo zavladala v Sloveniji svoboda in bo začela demokratična slovenska država z načrtno športno vzgojo in politiko.

OSRAMOTITEV SLOVENSKEGA ŠPORTA V CELOVCU

"Slovenski atletski klub" v Celovcu je priredil v zadnji tretjini julija nogometni turnir, ki sta se ga udeležili poleg moštva "St. Veit" in najboljšega celovškega moštva "Austrije" tudi najboljši moštvi iz Slovenije, ljubljanska "Olimpija" in "Maribor". Obe moštvi sta osramotili sebe in ves slovenski šport, ne le s slabo igro, ampak tudi z nešportnim obnašanjeh. — "Olimpija" igra v prvi jugoslovanski ligi, a jo je premagala "Austria", ki spada v avstrijsko skupino "C"; prav tako je izgubilo proti "Austrii" moštvo "Maribora", ki igra v jugoslovanski "B" ligi, in sicer z 1:3. Obe moštvi sta premagali le šibko lokalno moštvo "St. Veit". Štirje igravci slovenskih klubov so bili izključeni zaradi nešportnega vedenja. Ljubljansko "Delo" je zapisalo v ponedeljek, 25. julija: "V uvodni tekmi turnirja so se nogometaši Maribora kar osramotili pred celovškimi gledalci, prireditelji, svojim novim tehničnim svetovalcem Branetom Elsnerjem in še pred svojim nekdanjim someščanom in reprezentačnim selektorjem Ivanom Toplakom, ki si je tudi prišel ogledat turnir. Nogometaši Austrije so nadigrali "vijoličaste" ("Maribor"), ki so nekonsekventno igro v obrambi nadomeščali z grobostmi. Novinec v taboru Maribora Šarnac je že v prvih minutah v kazenskem prostoru grobo zrušil enega domačih napadalcev . . . Že kmalu zatem je Breber brez vsakega razloga brcnil enega izmed domačinov in zasluženo dobil rdeči karton . . . ". K temu je pripomniti, da je podiranje nasprotnih igravcev v kazenskem prostoru sploh značilnost današnjega grobega in primitivnega jugoslovanskega nogometa in da je Jugoslavija zaradi tega izgubila že več važnih mednarodnih nogometnih tekem, npr. proti Španiji v kvalifikacijah za svetovno prvenstvo v Argentini.

Naslednji dan je zapisalo "Delo" pod naslovom "Neodgovorna igra naših v Celovcu": "Štirje izključeni v štirih tekmah, to je nečasten izkupiček najboljših nogometnih klubov iz Slovenije na 2. turnirju Slovenskega atletskega kluba v Celovcu . . . Vsi trije (izključeni) mariborski igralci Breber, Šarenac in Petrič so se celo fizično lotili nasprotnikov, ko v bližini ni bilo žoge . . . Soigralci izključenih so se takoreč v enaki luči pokazali ob izključitvi Beberja: namesto da bi svojega soigralca skušali pomiriti, so se z nasprotnimi igralci spustili v vsesplošen pretep, zaradi katerega bi bila tekma skorajda prekinjena. Šele v takšnih primerih se pokaže, kakšna farsa je pravzaprav skoraj povsod pri nas sklicevanje klubskih funkcionarjev na idejno in vzgojno delo v klubih. Sicer pa to tudi ni nič čudnega, kajti v marsikaterem klubu vodilni — ob vednosti igralcev — zagrešijo toliko nepravilnosti, da jih, ko začno besedičiti o morali in fair igri, igralci sploh ne jemljejo resno. Pravo vzgojno delo pa je za tako neosveščene igralce, kot so v mnogih okoljih naši, zares nujno. Toda kdo naj jih vzgaja?" resignirano zaključuje poročevalec F. Božič.

Glede na sedanje dogajanje na Koroškem in na namen, ki ga je imel "Slovenski atletski klub" v Celovcu, ko je organiziral ta turnir — namreč da bi predstavil najboljši slovenski nogometni moštvi, napravil tako malo senzacije in dvignil ugled Slovenije in slovenstva med koroškimi Slovenci in pred avstrijsko javnostjo sploh — si lahko predstavljamo, kaj sta povzročili moštvi "Olimpije" in zlasti "Maribora" v Celovcu. Na tako "slovenstvo" koroški Slovenci res ne morejo računati in se ne morejo ponašati z njim. Tako je bila napravljena s sramotnim vedenjem moštev obeh slovenskih klubov koroškemu slovenstvu tudi politična škoda.

JUGOSLOVANSKA AGENCIJA TANJUG NE POZNA SLOVENŠČINE

Jugoslovanska vojska in tiskovna agencija Tanjug sta tisti dve instituciji v Jugoslaviji, ki se kažeta najbolj sovražni slovenščini. Verjetno pa je Tanjug pri tem še bolj zagrizen kot vojska. Tanjug oddaja vse svoje vesti za vso Jugoslavijo, tudi za Slovenijo, samo v srbščini (v takoimenovani srbski varianti srbsko-hrvatskega jezika, ki ga Beograd trdovratno smatra še vedno za enoten jezik, iz česar naj bi sledil pojem enotne narodnosti, seveda srbske ali "jugoslovanske"). Časnikarji v slovenščini morajo prevajati Tanjugove vesti v slovenščino in ker to pač delajo v naglici in pogosto prevajanja niso najbolj vešči, se prikrade toliko srbskih tujk, kalkov in tudi stilističnih vplivov v slovenski jezik. Najnovejši tak srbski vpliv — potem ko je srbska "skupščina" že davno izrinila slovenski "zbor" ali "občni zbor" (čudno, da celo pri Slovenski kulturni akciji v Buenos Airesu) in je bilo podobno izrinjenih mnogo drugih slovenskih besed — je srbski "dogovor" ali "sporazum" namesto slovenske "pogodbe". Izginil je "uboj", danes je vse "umor". Avtor v Sloveniji nič več ne "vozijo", ampak po srbsko "upravljajo". Slovenci se pri nesreči več ne "ubijejo" ampak "umrjejo" (pod avtom); po srbskem izrazu "je poginuo", kar prevajajo "je umrl".

• **Znatno vsoto $157.875 od dobička ontarijske loterije Wintario so določili za pripravo rokopisa "Enciklopedija glasbe v Kanadi".**

Knjige in Revije

Srečko Kosovel, INTERGRALE. Izbral, prevedel, in napisal uvod: Wilhelm Heiliger. Literatura Slovenica II. založba Dr. Rud. Trofenik, Muenchen, 1976. Oprema Rudolf Trofenik. 102 strani.

Z izdajo zbirke Kosovelovih pesnitev je dr. Rudolf Trofenik zopet oprl slovensko stvarjalnost širšemu svetu.Odlično opremljena knjižica vključuje tudi Kosovelovo sliko iz l. 1924 ter pesnikove osebne podatke kot tudi zgodovina pesnikovih publikacij, ki so vse sledile njegovi prezgodnji smrti. Rokopis integralov nosi letnico 1926, toda v knjigi so izšli šele l. 1967 — s čtudijo Antona Ocvirka "Srečko Kosovel in konstruktivizem". Knjižni izdaji so kmalu sledili prevodi: 1965 v francoščino, 1972 v italijanščino; prevajalec omenja, da je v pripravi tudi angleški prevod, ki naj bi izšel v ZDA.

Wilhelm Heiliger je napisal kot uvod v zbirko 7 strani besedila, v katerem predstavlja bralcu Kosovelovo poezijo, njeno obliko kot tudi vsebino.

Kvalitetno delo bo služilo afirmaciji slovenstva v svetu in bi bilo prav, da bi ga kar najbolj širili in spravili v roke merodajnim osebam in ustanovam.

— dreš

BARBARA WARD PODPIRA PREDSEDNIKA CARTERJA

Svetovno znama ekonomistka Barbara Ward je govorila predstavnikom Rimske kurije ob desetletnici okrožnice Pavla VI. o Razvoju narodov. V svojem govoru je naglasila, da je že skrajni čas, da se zavedo kristjani svojih obveznostih do drugih ter prenehajo z brezmiselnim zapravljanjem energije. Omenila je načrt predsednika Carterja za premaganje krize energije in je naglasila, da je dolžnost vsakega kristjana v ZDA, do podpre njegov načrt in ga pomaga ostvariti. Kristjani moramo sprejeti filozofijo dosedanjo "več in več". Za primer je navedla podatke iz Zapadne Nemčije, po katerih so porabili 2% celotnega narodnega proizvoda (ali 7 milijard dolarjev) za zdravljenje posledic prevelikega uživanja klobas in piva.

Barbara Ward je omenila, da je obrožnica Razvoj narodov danes še bolj aktualna kot je bila ob svojem izidu in bi morala postati "temeljni dokument" novega mednarodnega gospodarskega reda.

KOMPAS
POTNIŠKA AGENCIJA

Vaš center za cenena grupna potovanja v domovino in obratno, vse druge karte in izleti v Florido, Karibsko morje, Mexico itd, potni listi, najem avtov, Davčne prijave, prošnje vseh vrst.

Dr. Karel Žužek,
Peter Urbanc, Notar
635A Bloor St. W., Toronto
Tel: 534-8891

POZOR
skupine in organizacije

"Canada Works" je spet tukaj. Je vaš načrt za ustvarjanje del in je pripravljen delati za vas. Toda pomni, avgust 26. je zadnji termin za vložitev prešenj.

Še enkrat vam je nudena priložnost, da vpostavite trajajoče uslužnosti in delo za brezposelne osebe.

Če je vaša zamisel dobra, in vaša skupina ima voljo in sposobnosti te zamisli oživotvoriti, "Canada Works" bi lahko verjetno nudil potrebni kapital.

Tu je popisano, kako morete storiti.

Dogovorite se o načrtu, ki ga lahko vsi podpirate. Premislite vse možnosti. Koliko novih del bo ustvarila vaša zamisel?

Koliko boste potrebovali za plače in koliko za druge stroške? Kdo bo vodil načrt od dneva do dneva do dovršitve?

Potem pojdite na Delovni urad(Manpower Centre) ali Oddelek za ustvaritev del (Job Creation Branch) in dvignite "Canada Works" prošnjo ter Navodila za prosilce ("Guide to Applicants").

Izpolnitev prosilne pole ni komplicirana, toda dati morate vse podrobnosti in izpišite jih čitljivo in točno. Če potrebujete pomoč, vaš C. M. C. ali J. C. B. urad vam lahko odpomore pri izpolnitvi vaše prošnje.

"Canada Works" je vaša možnost za izboljšanje vašega občestva. Zato na delo z novimi idejami.

Canada Works
For all of us.

Manpower and Immigration
Bud Cullen
Minister

Main-d'œuvre et Immigration
Bud Cullen
Ministre

Iz slovenske zgodovine . . .

B. C. NOVAK

POPRAVEK

V poglavju o cerkvenih dostojastvenikih sem napravil neljubo pomoto. Prav je, da je bil Gotabert zadnji karantanski pokrajinski škof. Narobe pa je, da se je direktno dopisoval s papežem in da se zato sklepa, da se je hotel osamosvojiti. S papežem Nikolajem I (858-863) se je namreč dopisoval skoraj sto let preje pokrajinski škof Osvald, ki ga je poslal v Karantanijo nadškof Liupram (836-859) in ga nato še potrdil Liupramov naslednik nadškof Adalwin (859-873). Iz teh podatkov sklepamo, da je Osvald deloval v šestem desetletju devetega stoletja (860tih letih). Radi Osvaldovih direktnih kontaktov s papežem, sta oba slovenska zgodovinarja, oče in sin, Franc in Milko Kos sklepala, da se je hotel Osvald osamosvojiti. Po Osvaldovi smrti ali morda odstavitvi, je nadškof Adalwin sam opravljal škofovske posle po Karantaniji. Šele njegov naslednik Teotmar (873-907) je ponovno poslal pokrajinske škofe v Karantanijo. Ne vemo pa, zakaj salzburški nadškofje niso pošiljali pokrajinskih škofov v Karantanijo po smrti Gotaberta, ga viri zadnjič omenjajo leta 945. Toliko v popravek. Ker sem pisal le po spominu,česar noben zgodovinar ne bi smel storiti, se mi je vrinila gornja napaka, da sem zamenjal Gotaberta in Osvalda. Torej ne Gotabert, temveč Osvald si je dopisoval s papežem in se najbrže tudi hotel osamosvojiti.

Bogdan Novak

2. "DOMAČE" PLEMSTVO

Ko govorim o "domačem" plemstvu, imam v mislih tuje, predvsem nemško plemstvo, ki se je zlilo s karantanskim plemstvom v novo, vendar tako, da je nemštvo tujega plemstva prevladalo nad slovenskim značanjem karantanskega.

Najprej nekaj o tem, kedaj so se prvi nemški plemiči naselili po slovenski zemlji. Ko uporabljam izraz nemški plemiči gre predvsem za Bavarce in Franke, manj za Švabe in Sase. Prvi vir o podelitvi slovenske zemlje tujerodcu je darovalna listina iz leta 822. Tega leta je neki Matheri podelil freisinškemu škofu svoja posestva med Trušnjami in Grebinjem, to je na južnovzhodnem Koroškem. Nato pa jih je prejel od škofa nazaj kot fevd. Drugi vir pa je iz leta 824 in pravi, da je cesar Ludvik Pobožni podelil oglejskemu patriarhu "in finibus Sclavinie in loco, qui dicitur Zellia manentes viginti". Franc Kos je to preyedel z "20 kolonov v Celju na Slovenskem", dočim mislim, da ima bolj prav B. Grafenauer, ko pravi, da gre za posest z dvajsetimi kmeti v Ziljski dolini, ne pa za dvajset kolonov v Celju. Še pomembnejše pa je, da ta listina le potrjuje že prej izvršeno daritev. Furlanski mejni grof Kadolaj, ki je kot cesarski namestnik nadzoroval od leta 799 do 819 ozemlje, ki je segalo na severu od Drave torej tudi tisti del Karantanije ki se je nahajal južno od Drave, je prvi dal v fevd olgejskemu patriarhu tisto posest z dvajstimi kmeti. Njegov naslednik Balderik pa je to daritev ponovno potrdil. Prvotna daritev se je torej morala izvršiti med letom 799 in 819, to je po Kadolajevem nastopu službe leta 799 in pred njegovo smrtjo 819, ko je bil na bojnem pohodu proti Ljudevitu Posavskemu. Ker sta to prvi listini o tujem razpolaganju s slovensko zemlji in ker sovpadata z uporom Ljudevita Posavskega, večina slovenskega zgodovinopisja smatra, da se je naseljevanje nemškega plemstva začelo takoj po uporu, in kot posledica Ljudevitovega upora. Čeprav imata ta dva dokumenta še drugo zgodovinsko značilnost, in se bom k njima še povrnil, se trenutno zadržimo pri vprašanju o naselitvi nemškega plemstva. Po mojem ne smemo izključiti možnost biolj zgodnje naselitve to je pred Ljudevitovim uporom, da si nimamo zato pisanih virov. V mislih imam namreč tri take možnosti.

TRI MOŽNOSTI RANE NEMŠKE NASELITVE

Prva taka prilika je bila takoj po bavarski pomoči proti Obrom torej okoli leta 741. Iz virov vemo le to, da je Borut moral dati talce, med njimi tudi svojega sina in nečaka. Nič pa ne vemo, ali so morali Karantanci plačati ali plačevati tribut, ali je ostal kateri bavarski oblastnik s svojo četo v Karantaniji in ali je v tej zvezi dobil kateri bavarski plemič kakšno posestvo na karantanskih tleh. Verjetno se to ni zgodilo, vendar nesmemo take možnosti že kar vnaprej izključiti.

Druga možnost sovpada z dobo prvega misijonarjenja. V petdesetih in šestdesetih letih osmega stoletja se je mudilo lepo število bavarskih misijonarjev med Karantanci. Med temi je bil tudi škof Modest, ki je posvetil prve tri cerkve, Gospo Sveto,kjer je nekdaj bilo rimsko središče dežele Virunum, Sv. Petra na Lurnskem polju, zapadno od Špitala, in cerkev "ad Undrimas", ki je bila v gornji dolini reke Mure. Zelo verjetno so te prve krščanske postojanje prejele zemljo od karantanskega kneza, kakor tudi od raznih pokrajinskih knezov, da so se lahko stanu primerno preživljale. Ali ni verjetno, da so ti misijonarji pripeljali s seboj obrtnike, ki so zgradili prve cerkve, in plemiče, ki so upravljali njihovo imetje? **Conversio** nam pove, da se je mudil pri Hotimiru njegov boter Lupo. Ali ni zato možno, da je Hotimir pripeljal s seboj tudi kakega bavarskega prijatelja-plemiča in mu podaril kakšno karantansko posestvo? Nič ne vemo, ali je bil Hotimir poročen, ali pa ne. Milko Kos (**Conversion Bagoariorum et Carantanorum,** Razprave znanstvenega društva v Ljubljani, št. 11, Historični oddelek, št.3, Ljubljana, 1936) predpostavlja, da je bil Hotimir le okoli deset let star, ko je bil poslan na Bavarsko kot talec, vrnil pa se naj bi bil kakih deset let pozneje. Ali ni možno, da se je Hotimir na Bavarskem oženil? V tem slučaju je ravno tako verjetno, da je njegovo ženo spremljaj kak sorodnik, ki mu je nato Hotimir podaril kakšno večje ali manjše zemljiško posestvo.

Tretja možnost pa je bila leta 772, ko je bavarski vojvoda Tasilo zadušil poganski upor. Že preje, še za življenja Hotimira, sta izbruhnila dva manjša poganska upora; bila pa sta hitro zadušena. Po tretjem in največjem, ki je izbruhnil po Hotimirjevi smrti, je poganska stranka zmagala in pregnala vse duhovnike, tako da je Karantanija ostala več let brez vsakega duhovnika. Šele 772 je Tasilo premagal pogansko stranko in postavil Valtunka za kneza. Nič ne vemo, ali je bil Valtunk Borutovega rodu ali pa sin kakega drugega velmoža. Karantanci so sicer še nadalje ohranili svojo samoupravo, vendar iz virov ni razvidno, ali v istem obsegu, ali pa v okrnjeni obliki. Ker so Bavarci premagali upornike, zato je tudi verjetno, da je takrat nekaj bavarskih plemičev dobilo karantanska posestva. Viri o tem ne poročajo. Razmere po uporu zavisijo od tega kako se je upor končal. So se pogani borili do konca, ali pa so se predali, ko so jim zmagovalci zagotovili gotove koncesije? V prvem primeru je bil to boj na življenje in smrt in je le malo število poganov preživelo morijo. Še te pa so zmagovalci smatrali za svoje sužnje ter jih uporabljali za svoje pridvorne hlapce ali pa jih celo prodali v sužnjost. To bi bila rešitev v duhu osmega stoletja. Z ozirom na to, da so Bavarci pustili Karantancem domačega kneza in samoupravo, pa bi se dalo sklepati na bolj milo rešitev, ki pa ima zopet lahko polno variant. Ena od teh bi bila, da so voditelji upora, pokrajinski knezi in drugi velmožje, izgubili svoja posestva, dočim so se svobodnjaki vrnili v svoje soseske. Lahko je tudi, da je knez, ali pokrajinski knez, skušal soseske, ki so se posebno odlikovale v uporu, kaznovati s tem, da jih je ekonomsko podredil svoji oblasti ali pa jim naložil novi tribut. Vsaka rešitev, razen najmilejše, ki bi zajamčila upornikom isti politično-gospodarski položaj, kakršnega so imeli pred uporom, bi imela kot posledico zaplenjenje vsaj dela uporniške zemlje. To bi zadelo predvsem tiste, ki so imeli svoje lastne dvore, torej pokrajinske kneze in velmože.

Ostane vprašanje, kdo se je okoristil z zaplenjeno zemljo. Cerkev je bila gotovo odškodovana za vse, kar so ji uporniki vzeli in uničili. Karantanski knez pa ji je verjetno pridal še kaj povrhu. Ali ni možno, da so takrat nekaj uporniške zemlje dobili tudi bavarski plemiči, ki so pomagali zadušiti upor? Toliko bolj verjetno, če so se uporniki borili do konca, brez predaje. Gotovo pa si je prisvojilo krščansko karantsko plemstvo uporniške dvore. To je bila najlepša prilika, da je karantanski knez povečal svoje imetje, s tem pa tudi svojo oblast. Bila pa je ugodna prilika tudi za pokrajinske krščanske kneze in velmože, da so si povečali svojo posest, upornike pa prodali ali pa so si jih podredili kot novo delovno silo. Ne glede na to, ali je kateri bavarski plemič takrat dobil kakšen kos uporniške zemlje — te možnosti vsekakor ne smemo izključiti — pa smemo čisto pravilno sklepati, da je poganski upor doprinesel k nadaljnji stratifikaciji karantanske družbe, pri tem pa posebno pomnožil zemljiško posest višjega plemstva.

TRI RAZLIČNE DOBE KARANTANSKE SAMOUPRAVE

Možnost torej obstoja, da so se bavarski in frankovski plemiči naselili po slovenski zemlji že pred uporom Ljudevita Posavskega. Ljudevitov upor pa je odprl vrata na stežaj tujemu naseljevanju in s tem dokončno utrdil frankovske politične in ekonomske pozicije v Karantaniji in v Grofiji ob Savi. Že v prvem delu tega spisa sem zavrnil trditve, da je z Ljudevitovim uporom prenehalo obstojati slovenske plemstvo. Danes se vračam k Ljudevitovemu uporu in se bom pridružil bolj zmerni interpretaciji upora samega kakor tudi njegovih posledic. Po moje večina slovenskih zgodovinarjev, vendar ne vsi, preveč poudarja pomen Ljudevitovega upora. Po njihovem je ta končal karantansko samoupravo in radikalno, nekako kar čez noč, uvedel novi frankovski socialno-politični red. Nočem zanikati zgodovinskega pomena Ljudevitovega upora, podčrtati pa želim milejšo obliko posledic tega upora socialno-politično strukturo nove frankovske karantanske grofije. Še več, nakazati želim, da bavarsko-frankovski sistem že pred uporom polagoma in postopoma napreduje, dokler ne spremeni Karantanije v frankovsko upravno enoto. Če bomo gledali na Ljudevitov upor s stališča tega postopnega napredovanja bavarsko-frankovske oblasti, bomo tudi bolje razumeli posledice tega upora.

V tej zvezi je važno, da lahko že pred Ljudevitovim uporom razlikujemo tri različne vrste karantanske samouprave, od katerih ima vsaka naslednja nekoliko manj avtonomije. Prva se je začela s priznanjem babarske, pozneje frankovske nadoblasti okoli leta 741, ko je zaprosil Borut Bavarce za pomoč proti Obrom. Ta dogodek je veliko bolj važen in tudi veliko bolj usoden za slovensko zgodovino kakor pa Ljudevitov upor. Brez leta 741, ne bi bilo leta 820 in 828. Ta prva doba karantanske samouprave sega od okoli 741. pa do zadušitve velikega poganskega upora leta 772 ter je najbolj široka in svobodna. Po letu 772 vlada Valtunk še kot knez, ki je bil direktno podložen kralju oziroma cesarju. Ta morda nekoliko manj svobodna druga doba se konča okoli 796, ko je bila Karantanija vključena v vzhodno prefekturo. Tretja doba, ko vzhodni prefekt že posega v notranje razmere Karantanije severno od Drave, furlanski prefekt pa južno od Drave in v gornjem Posavju, se konča leta 820, za gotovo pa 828, ko je postala Karantanija navadna upravna enota frankovske države. Karantanska samouprava se konča, kneza pa zamenja frankovski grof. To postopno naraščanje frankovske oblasti potrjujejo tudi zgodovinski viri.

Naš najvažnejši vir, **Conversio**, govori skupaj na enem mestu o knezih Borutu, Gorazdu in Hotimirju, in to v četrtem poglavju. V petem se dotakne velikega poganskega upora in pove, da je knez Valtunk po njem zaprosil pri škofu Virgilu za nove duhovnike. Šele v desetem poglavju govori o zmagi nad Obri in v tej zvezi pove, da je cesar po zmagi imenoval za upravitelje vzhodnih pokrajin mejne grofe, prvega Goterama, nato pa Verinharja, Albrika, Gotfrieda in Gerolda. Pod temi grofi pa so bili domači knezi Pribislav, Semika, Stojmir in Edgar. Po teh knezih, nadaljujejo **Conversio**, pa so dobili deželo v upravo bavarski grofje Helmvin, Albgar in Pabo.Da gre tukaj za Karantanijo, vidimo tudi iz povzetka iz **Conversije (Excerptum de Karentanis).**

Conversio torej jasno razlikuje med prvimi knezi, Borutom, Gorazdom in Hotimirjem, katerim pozneje še posebej prida Valtunka, na eni strani, ter Pribislavom, Semiko, Stojmirom in Edgarjem na drugi. Prvi so direktno odgovorni, sprva bavarskim knezom, nato pa frankovskim kraljem in cesarjem, drugi pa so odgovorni upravitelju vzhodnih pokrajin oziroma vzhodnemu prefektu. Nič pa ne pove **Conversio,** ali so bili zadnji knezi Borutovega rodu, ali potomci Valtunka, niti ali sta bila Valtunk in Borut istega rodu, in ali so bili zadnji knezi med seboj v kaki sorodstveni zvezi. **Conversio** tudi ne navede nobene letnice, kedaj so mejni grofje začeli upravljati vzhodne dežele, niti kedaj so vladali karantanski knezi.

Da to doženemo moramo poklicati na pomoč druge dokumente. Logično je, da Goteram ni mogel postati upravitelj vzhodnih pokrajin, dokler niso Franki premagali Obrov, torej ne pred letom 796. Za Gerolda lahko ugotovimo, da je bil upravitelj do leta 831 ali 832. Doba vzhodnih mejnih grofov ki jih **Conversio** navaja, torej traja od 976. do 832. Med to dobo, to je od leta 796, so morali vladati zadnji karantanski knezi, in najdalje do 828, to je do časa, ko so Franki reorganizirali vzhodne pokrajine radi Bulgarskê nevarnosti. Takrat vemo za sigurno, da je Karantanija že grofija. Lahko pa je zadnji knez vladal le do leta 820, to je do Ljudevitovega upora. Vprašanja, do kedaj je vladal zadnji karantanski knez, ali do 820. ali do 828. se bomo dotaknili prihodnjič. Predno pa zaključim, naj omenim še kneza Inka.

O KNEZU INKU

Pred kratkim smo brali v zamejske tisku, da je Inko ali Ingo bil zadnji karantanski ali slovenski knez. **Conversio** ne imenuje Inka med karantanskimi knezi. Zgodovinarji zato mislijo, da je zgodba o Inku poznejša interpolacija v tekst **Conversije,** ali pa gre tukaj za pokrajinskega kneza z razliko od Karantanskega. Na interpolacijo, morda celo originalno, da misliti vsebina zgodbe o Inku, ki je povabil sužnje-kristjane in jih gosposko pogostil, dočim je ravnal s povabljenimi velmožmi-pogani poniževalno. Gotovo pa je, da Inko ni bil niti karantanski knez, še manj po zadnji.

IZ PISMA UREDNIKU . . .

. . . Pišem vam med drugim o tem . . . Čital sem nekatere izseljenske liste pa vam hočem iz njih navesti nekaj zanimivosti, oziroma povzeti iz njih, o čem pišejo . . . Prvi tak list so "Naše Novine" . . .

. . . Na 4. strani z dne 20. julija letos Katarina Kostič opisuje delovanje somišljenikov pod zaglavjem "Jugosloveni dokazuju da su jedinstveni". Med drugimi omenja slovensko društvo "Bled" v Hamiltonu.

Zanimivejši pa je sestavek dopisnika Potrča od 22. julija 1977. V listu "Prosveta", kjer popisuje obisk na grobu majorja Jonesa. v Kanadi pod naslovom "S Cankarjem v Kanadi". (Stran 3.).

Nikakor ne odobravam razbitje njegovega nagrobnega kamna upajoč, da merodajne oblasti izslede storilce ter jih kaznujejo po kanadskih zakonih, — ne strinjam pa se z načinom pisca, ki storilce primerja hijenam in izlije golide žolča v vsemogočih literarnih enačicah na neznane storilce. Med drugim pravi dobesedno v enem odstavku takole:

Ali takšen onemogli hijenski ples je vselej ples hijen samih samemu se bi zaplesan, je poslednji obup in poslednji srd zapisan poginu."

Kot nam je vsem znano iz prirodoslovne vede, hijene izkopljejo grobove, kjer leže njih žrtve" . . . da jih požro in zadoste svoji gladi . . . in to smo verjetno prvič opazili pri "hijenskih izkopavanjih" grobov mrtvih nasprotnikov v Ljubljani 1945. — **(Grob univ. prof. dr. L. Ehrlicha, Orlov Vrh, itd. — takih poročil imamo na stotine! Katere "oblasti pa bodo preiskovala te zločine"?**

Opomba uredništva.)

. . . Morda bi lahko slovenski pisatelj, ki živi med nami, pripravil tudi tekst o tem? Kdo ve? Dostop do virov mu je gotovo "odprt"?! Tako bo opravil prepotrebno delo na obe strani in bo lahko z grenkobo obsodil one, ki ne najdejo krivcev, ne tu ne tam . . . in za tako opravljeno pisateljsko ali poročevalsko delo mu bodo Slovenci tukaj in — v stari domovini na večne čase hvaležni.

. . . Prisrčno vas pozdravlja vaš P-ika!

(Opomba uredništva: V pismu omenjem članek smo čitali. — **mestu in se z njimi strinjamo!)**

AMNESTY INTERNATIONAL

KAKO DELUJE ORGANIZACIJA

Amnesty International je zelo ugledna, zasebna organizacija, ki deluje po vsem svetu, neodvisno od vsake vlade in ki se trudi za izpustitev tistih, ki so v zaporih zaradi svojega prepričanja, narodnostnega pokolenja ali vere. Pri tej organizaciji ni nihče plačan, vsi delajo prostovoljno in nepristransko. Zato organizacija uživa pri mnogih vladah, kot na primer v Združenih državah in Britaniji in zahodni Evropi, velik ugled. Sodelavci se odlikujejo po tihem, marljivem in vztrajnem delu za plemenite cilje. Pri tem delu je seveda potrebna velika natančnost in pa potrpežljivost.

V našem listu smo že poročali, da je svetovni odbor organizacije Amnesty International meseca februarja letos proglasil zaprtega slevenskega sodnika Franca Miklavčiča za "jetnika meseca", s čemer je bila vsa svetovna javnost opozorjena na Miklavčičev primer in na položaj človekovih pravic v Jugoslaviji. Nedavno pa je organizacija objavila seznam 104 žurnalistov, ki so zaprti iz političnih razlogov. Poročilo poudarja, da se je zadnje leto število zaprtih novinarjev povečalo za 50% in da še daleč ni popolno. Poročilo navaja, da so bili mnogi izmed zaprtih časnikarjev mučeni ali pa so sploh izginili. Namen tega seznama je opozoriti svetovno javnost, da je vedno več časnikarjev v zaporih zato, ker so poročali kaj misli svet, in ker so zagovarjali človekove pravice, zakoreninjene v Univerzalni deklaraciji Združenih narodov. Na seznamu je naštetih 25 držav, med njimi seveda tudi Titova Jugoslavija. Med zaprtimi novinarji je imenovan tudi nekdanji novinar Dela Blažič, ki je v zaporu zato, ker je anonimno v tržaškem Zalivu objavil nekaj pogledov na današnjo Jugoslavijo.

Prizadevanjem organizocije Amnesty International se je pred kratkim pridružila še Mednarodna Liga za človekove pravice s sedežem v New Yorku, ki je pripravila obširno poročilo o teptanju človekovih pravic v Jugoslaviji. V poročilu je poudarjeno, da je v Jugoslaviji zaprtih zaradi svojega prepričanja sorazmerno več ljudi kot pa v Sovjetski zvezi. Navedeni so primeri grobega teptanja in preziranja najosnovnejših pravic svobodnega izražanja in političnega prepričanja. To poročilo je organizacija objavila v času, ko v Beogradu zaseda konferenca, ki naj pregleda, kako so se države podpisnice helsinških deklaracij držale prevzetih obveznosti. Organizacija je to poročilo izročilo vsem 35 delegacijam v Beogradu, diktatorju Titu in pa generalnemu tajniku Združenih narodov Kurtu Waldheimu. To je bilo najlepše spričevalo o razmerah v Jugoslaviji za država-gostiteljico.

DELO IN ORGANIZACIJA

Ameriški oddelek organizacije Amnesty International do nedavnega ni užival toliko pozornosti kot oddelka v Britaniji in Zahodni Evropi. Toda zadnje leto — še preden je predsednik Carter posvetil posebno pozornost vprašanju človekovih pravic — so Američani začeli kazati vedno več pozornosti takim vprašanjem. Prispevki in članstvo v tej organizaciji se je zadnje leto tako povečalo, da je bila uprava komaj kos temu naraščanju zanimanja in članstva. Osnovo dela celotne organizacije sestavlja nad 1.600 skupin za "adoptiranje" v 33 državah, od teh je 90 v Združenih državah. Te skupine, ki štejejo od 10 do 20 oseb, imajo nalogo, da "adoptirajo" po tri jetnike. Katere, jim sporoči Mednarodni sedež organizacije v Londonu, kjer okoli 40 strokovnjakov skrbno preišče vse informacije o vsakem jetniku. Ta skrbnost in verjetnost je organizaciji pridobla posvetovalni položaj v Združenih državah. Ko so poedini skupini dodeljeni jetniki, lahko člani skupine pišejo, telefonirajo javnim predstavnikom, vpostavijo stike z veleposlaniki ali drugim osebjem ambasad, dalje — stike z jetnišnicami, nabirajo podpise na razne vlogi ali pa skušajo doseči svoje cilje — izpustitev vsakega, ki je zaprt zaradi svojega prepričanja — na vsemogoče druge načine — nekatera zelo iznajdljive. — Člani skupin za adoptiranje tudi pišejo vzpodbudna pisma jetnikom samim in kjer je možno, dajejo tudi finančno pomoč družinam zaprtih. Vse to seveda zahteva dosti časa za zaposlene ljudi, ki sodelujejo pri organizaciji popolnoma na prostovoljni osnovi, brez vsakega plačila. To delo je dostikrat zelo zahtevno in naporno. Dostikrat preteče več mesecev, ali celo več let, preden so sploh znani kaki rezultati. Toda organizacija Amnesty International je v 1960 letih dosegla, da je bilo izpuščenih **devet tisoč** takih, ki so bili zaprti zaradi svojega prepričanja.

Organizacija posveča posebno pozornost vprašanju, kako bi skupine za adoptiranje na najbolj učinkovit način dosegle od pravih ljudi izpustitev jetnikov. To je namreč treba storiti tako, da pri tem ni nihče prizadet in brez političnega zapleta. To pa je lahko zelo kočljiva zadeva. V zagotovitev nevtralnosti nobena skupina ne rešuje problemov prekrškov človekovih pravic v lastni državi.

Rozčarovanje nad Edvardom Kocbekom

(Nadelovanje s 2 strani)

preganjanja ali zatiranja. To naj bi bil tudi protiutež proti obsodbi in ječi za Blažiča in Miklavčiča.

Ni dvoma, da je Kocbek nasedel tej preračunani igri in da ni spregledal, da režimu v resnici ni do njega, ampak do tega, da si z njegovo pomočjo pomaga iz zadrege.

Boris Pahor je hotel biti v svojem intervjuvu obziren v kritiziranju Kocbeka, vendar pa se je zvedelo, da v zasebnih pogovorih ostreje obsoja njegovo ravnanje in istotako tudi Rebula, ki je svoj čas napisal za "Zaliv" obširen esej o Kocbeku. Nedvomno ostaja Kocbek tudi po tem velik pesnik in osebnost, vredna spoštovanja, toda začenja se razblinjati mit, ki ga je obdajal v velikem delu slovenske javnosti. Eno je Kocbek kot pesnik, drugo Kocbek kot mislec in tretje, nekaj zelo različnega, Kocbek kot politik. To je lahko Slovencem tudi nauk več, da smemo in tudi moramo biti kritični do vsake svoje "vrhunske" osebnosti, ne pa jih postavljati na visok postavek osebnega kulta.

P. B.